

**ΔΥΩ ΣΕΛΙΔΕΣ**  
**ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΣ**  
**ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ**  
ΗΤΟΙ  
**Ο ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΚΛΕΙΝΟΥ**  
**ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΟΥ**

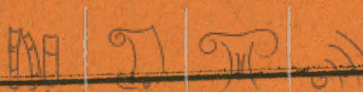
**ΑΝΔΡΕΟΥ ΤΟΥ ΜΟΥΣΤΟΞΥΛΟΥ**  
ΥΠΟ  
**Ν. Σ. ΖΕΡΒΟΥ**

*«On doit des égards aux vivants.  
on ne doit aux morts que la vérité.»*  
(Voltaire).



ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΕΡΜΗΣ.  
1894.

**ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ**  
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ  
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ



# ΔΥΟ ΣΕΛΙΔΕΣ

## ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

ΗΤΟΙ

Ο ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΚΛΕΙΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΟΥ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΤΟΥ ΜΟΥΣΤΟΞΥΛΟΥ

ΥΠΟ

Ν. Σ. ΖΕΡΒΟΥ

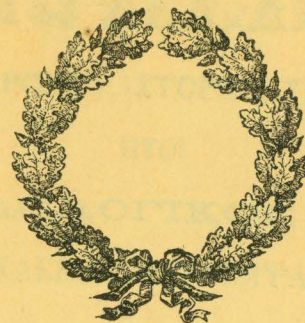
«On doit des égards aux vivants.  
»on ne doit aux morts que la vérité».  
(Voltaire).



ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ «ΕΡΜΗΣ».  
1894.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ  
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ  
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ





ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΩΙ Ν. ΤΩ ΠΑΛΛΑΤΙΑΝΩΙ

ΑΕΙΩ ΒΛΑΣΤΩ

ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

ΠΟΛΛΑ ΤΗ ΠΑΤΡΙΔΙ ΥΠΙΣΧΝΟΥΜΕΝΩ

ΕΞΑΙΡΕΤΟΥ ΤΙΜΗΣ

ΕΛΑΧΙΣΤΟΝ ΤΕΚΜΗΡΙΟΝ

ΙΛΚΩΒΑΤΕΙΟΣ ΤΟΔΕ  
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ  
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ



# ΑΥΘ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

ΗΤΟΙ

Ο ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΒΙΟΣ

ΤΟΥ ΚΛΕΙΝΟΥ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΟΥ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΤΟΥ ΜΟΥΣΤΟΞΥΛΟΥ.



«On doit des égards aux vivants,  
»on ne doit aux morts que la vérité».

(Voltaire)

Εἰς τῶν διαπρεπεστέρων ἀνδρῶν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, ὁ κλεινὸς Ἀνδρέας ὁ Μουστοξύδης Ἱστοριογράφος Κερκυραῖος, ἐγεννήθη τῇ 6ῃ Ἰανουαρίου 1785 ἐν Κερκύρᾳ.

Νεαρὸς ἐτι τὴν ἡλικίαν, μετέβη εἰς τὴν μουσοτρόφον Ἑσπερίαν, ἔνθα μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς ἐγκυκλίου μαθήσεως, διανύσας λῖαν εὐδοκίμως ἐν Παταυίῳ καὶ τὰς νομικὰς μελέτας, ἀνηγορεύθη νομοδιδάκτωρ ἐν ἔτει 1805, ἰδίᾳ ὁμῶς ἐπεδόθη εἰς τὴν ἀνθρωπικωτάτην τῶν ἐπιστημῶν τὴν φιλολογίαν, κατὰ τοῦτο δὲ μᾶλλον εἴλκυσε τὴν προσοχὴν τῶν τότε σοφῶν ἀνδρῶν τῆς ἀδελφῆς Ἰταλίας, διὸ μιᾷ ψήφῳ ὑπὸ τοῦ φιλολογικοῦ Συλλόγου τῆς Φλωρεντίας ἀνεδείχθη μέλος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας καὶ τῆς Ἀκαδημίας. Ἄμα δ' ὡς αἱ Ἴόνιοι Νῆσοι περιῆλθον εἰς τὸ σκῆπτρον τοῦ Ἀυτοκράτορος τῆς Γαλλίας Ναπολέοντος τοῦ Μεγάλου, ὁ Μουστοξύδης μετέβη εἰς Παισιούς, καὶ ἐντεῦθεν εἰς Μεδιόλανα,

ΠΑΡΩΒΑΛΕΙΟΝ  
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ  
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ



ἐνθα περὶ τὸ 1812 ἐξέδοτο δύο τόμους τῶν ἱστορικῶν αὐτοῦ μελετῶν ὑπὸ τὸν τίτλον «Illustrazioni Corciresi» περὶ τὸν χρόνον τοῦτον διωρίσθη ἐπίτιμον μέλος τῆς ἐν Παρισίοις Αὐτοκρατορικῆς Ἀκαδημίας ἧς προήδρευεν ὁ Ναπολιέων, τῆς τοῦ Βερολίνου, τοῦ Μονάχου, τοῦ Τουρίνου καὶ τῆς ἐν Οὐίλνυ, μεταβάς δὲ εἰς Ἐνετίαν διηρεύνησε, τῇ ἀδείᾳ τῆς Αὐστριακῆς Κυβερνήσεως, τὴν μετὰξὺ ταύτης καὶ τῆς ἄλλης Εὐρώπης ἀλληλογραφίαν, ἐν ἣ πλείστα ὅσα ἀνεῦρε πολύτιμα χειρόγραφα εἰς τε τὴν ἡμετέραν καὶ τὴν Ἰταλικὴν Φιλολογίαν ἀνήκοντα. Ἐν ἔτει 1814 ἐπεσκέφθη ἐν Παρισίοις τὸν προσφιλῆ αὐτῷ συμπολίτην τὸν Κόμ. Ἰωάννην Καποδίστριαν, ἐπανελθὼν δὲ εἰς Ἰταλίαν ἐτιμῆθη παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Ρωσσίας διὰ τοῦ παρασήμου τοῦ Ἁγίου Βλαδιμήρου εἶτα περιῆλθε τὴν Γερμανίαν καὶ Σαξωνίαν ἐνθα μετ' ἀπαραμίλλου φιλοπονίας καὶ ἀκριβείας ἀνεδίφησε τὴν πλουσίαν βιβλιοθήκην τοῦ Κόμητος Ἰωάννου Μ. Σχυλλεμβουργίου (α), ἐν ἣ πολλὰ καὶ πολύτιμα ἔγγραφα ἀνεῦρεν, ἄλλοτε εἰς τ' ἀρχεῖα τῆς νήσου ταύτης ἀνήκοντα καὶ παραληφθέντα κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν στρατειῶν τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἀξιοσημεῖωτον ἐκείνην πολιορκίαν τῆς Κερκύρας.

Ἄλλ' ἡ αὔρα τῆς ἐλευθερίας ἦν ἐν τῇ ξένῃ ἀνέπνεεν ὁ Μουστοξίδης δὲν ἴσχυσε τὸ παράπαν νὰ καταστήσῃ αὐτὸν ἐπιλήσιμον τῆς μεγάλης, ἀλλὰ δυστυχῶς Πατρίδος ἧτις τότε ὀλόκληρος διήνυε τὸ δούλειον στάδιον, διὸ ἐπανελθὼν εἰς Κέρκυραν, ἤρξατο νὰ μεταδίδῃ τὸν πλοῦτον τῆς διανοίας αὐτοῦ εἰς τὴν νεολαίαν, διδάσκων τὴν φιλολογίαν ἐν τῷ Λυκείῳ ὅτε καὶ ἱστορικάς τινὰς περὶ τῆς Κερκύρας εἰδήσεις ὑπὸ τὸν τίτλον «Notizie per servire alla Storia Corcirese dai tempi eroici fino al Secolo XII», ἐδημοσίευσε. Τὸ δοκίμιον τοῦτο τοσοῦτω ἀρίστης ἔτυχε δεξιώσεως παρὰ τῶν ἡμετέρων συμπολιτῶν, ὥστε μετ' οὐ πολὺ ἡ Γερουσία

(α) Κόμ. Ἰωάννης Μ. Σχυλλεμβουργίος Στρατηγὸς ἐν Κερκύρα κατὰ τὴν ἐπὶ Ἐρετοκρατίας γενομένην πολιορκίαν τῆς νήσου ὑπὸ τῶν Τούρκων (25 Ἰαννουαρίου ἄχρις 11 Αὐγούστου 1716). Ὁ ἀνδρὶὰς τοῦ περιδόχου στρατηγοῦ κείμεναι πρὸς τοῦ παλαίου Φρουρίου.

τῆς Ἰονίου Πολιτείας ἀνηγόρευσε τὸν ἄνδρα Ἱστοριογράφον τῆς Ἑπτανήσου, πολλοὺς ἀποδοῦσα αὐτῷ ἐπαίνους, διὰ τε τὸν περὶ τὰ πάτρια διάπυρον ζῆλον, καὶ τὴν ἱστορικὴν ἱκανότητα. Περὶ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὁ Pietro C. Stancovich ἀφιερῶ τῷ Μουστοξίδει ποιήμα τι (α), ὃ δὲ Ἰωάννης Λεοπάδης τὸ πόνημα αὐτοῦ ἐπιγράφόμενον: «Saggio sopra gli errori popolari degli antichi».

Ἄφοῦ περιῆλθε τὰς ἐπισημοτέρας πρωτευούσας τῆς πεφωτισμένης Εὐρώπης καὶ ὡς ἀκάματος μέλισσα ὁ πολὺς Μουστοξίδης, συνήγαγε τὸ ἡμελημένον τῆς πατρίου ἱστορίας ἄνθος, ἐπελάβετο μοναδικῷ καὶ λαμπροτάτῳ ἀρχαιολογικῷ πονήματος περὶ τῶν τεσσάρων ἐκείνων Ἑλληνικῶν ἴπων τῶν ἐκ νέου κοσμοῦντων τῆς Ἐνετίας τὴν Μητρόπολιν «Ἁγιος Μάρκος» (β) ἡ ἐπιστολιμαία

(α) *Dedica de' versi del Can. P. Stancovich. Venezia.*

*Al nobile e chiarissimo A. Mustoxidi Corcirese Cav. di S. Vladimiro di Russia, Istoriografo delle Sette Isole Ionie, membro corrispondente del R. Istituto di Francia e delle R. Accademie di Berlino, Monaco etc.*

*«Ma voi egualmente amabile Sacerdote delle Muse, vero ministro di Pallade, voi di cui gli scritti hanno meritato onori distinti dalla Repubblica letteraria e da un Monarca magnanimo, voi pur sapete meglio di me che il buon gusto non ammette mediocrità. Questa riflessione giustifica la ripugnanza, quando il desiderio di far conoscere la stima che per voi nutro mi ha indotto a seguirvi l' insegnazione, e dare alla luce alcuni de' miei versi che aveva destinati perpetuamente alle tenebre. Così facendo non ho avuto altra mira che rendere una memoria se non perenne almen sincera del vostro soggiorno in questa parte, della considerazione che vi deggio e dell' amicizia che vi professo».*

(β) *Sui quattro cavalli di Venezia (Basilica di S. Marco), del Cav. A. Mustoxidi. Μετάφρασις μετὰ πολλῶν σχολίων καὶ σημειώσεων ὑπὸ Ν. Σ. Ζερβοῦ Κερκυραίου, ἔκδ. α'. 1867, ἔκδ. β'. 1870 ἐν Κερκύρα.*

**ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ**

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ  
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

αὕτη διατριβὴ ἀπευθυνομένη πρὸς τὸν Ἀββᾶ Ἰάκωβον Μορέλλη (α) σύμβουλον τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλείως τῆς Αὐστρίας ἱπποτῆν τοῦ Σιδηροῦ Στέμματος (β), βασιλικὸν βιβλιοφύλακα, τοσοῦτω πε-

(α) Ἰάκωβος Μορέλλης εἰς τῶν διαπρεπεστέρων βιβλιοθηκαρίων τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ἐγεννήθη ἐν Ἐρετία τῇ 14.ῃ Ἀπριλίου 1745 ἐκ πτωχῶν γονέων μὴ δυναθέντων τὰ δάσωσιν αὐτῷ τὴν ἀπαιτουμένην ἀνατροφὴν, ἐνδυσθεὶς τὸ μοναχικὸν σχῆμα, ἀνεπλήρωσε τὴν ἑλλησθῆν ταύτην διὰ τῆς ἰδιαίτης μελέτης, ὡστ' ἐν βραχεῖ ὑπερέβη κατὰ τὴν σοφίαν ἀπαρτίας τοῦ συγχρόνου Ἰταλοῦ· ἐξηκολούθησε τὰς ἐαυτοῦ σπουδὰς ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Ζαριάνη, ἀλλ' ὀρεγόμενος εὐρύτερας παιδείας, διεξῆλθε σχεδὸν πάσας τὰς ἄλλας τῆς πατρίδος αὐτοῦ βιβλιοθήκας ὡρ τῷ ἐπιτρόπῃ ἢ ἀναδιδρασί. Τὸ ἀνεξάρτητον τοῦ χαρακτήρος τὸν ἀπέτρεψε πολλῶν ἐπωρηλῶν προτάσεων γενομένων αὐτῷ παρὰ τε τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἄλλων σπουδαίων τῆς Ἐρετίας βιβλιολόγων, ἐξακολουθήσας οὕτως βίον ἀπ.λοῦ Ἀββᾶ. Συνῆψε μιλίαι μετὰ τοῦ πατρικίου Forsetti οὐ ἐκ τῆς πλουσίας βιβλιοθηκῆς καὶ τῆς συλλογῆς πολιτῶν ἐγγράφων, ἐδημοσίευσε κατάλογον ὑπο τὸν τίτλον: Biblioteca manuscritta del T. G. Forsetti ἐργαίε προσέτι καὶ τὸ Dissertazione Storica intorno alla pubblica libreria di S. Marco.

Τῷ 1776 ἐδημοσίευσε κατάλογον τῶν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Νόρρη περιεχομένων Ἰταλικῶν χειρογράφων καὶ βραδύτερον ἕτερον κατάλογον τῶν ἐν τῇ αὐτῇ βιβλιοθήκῃ περιεχομένων Ἑλληνικῶν. Ἡ ὑπόληψις αὐτοῦ ὡς βιβλιοθηκαρίου καὶ βιβλιογράφου ἠδύνησε γενομένου βιβλιοφύλακος τοῦ Ἀγίου Μάρκου, ὑποργήματος ὅπερ λαβὼν διετήρησε μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ συμβάντος τῇ 5.ῃ Μαΐου 1819. Τῷ 1795 ἀρεῦρε καὶ ἐδημοσίευσε πολλοῦ λόγον ἀξίον ἀπόπασμα τοῦ 5.ου βιβλίου τοῦ Λίωρος Κασσίου. Τὸ ἔργον ὅπερ ἔδειξε τὴν εὐρείαν αὐτοῦ παιδείαν καὶ τὴν κριτικὴν ὀξύτητα εἰς τὸ Bibliotheca manscripta Graeca et Latina οὐ εἰς τόμος μόνον ἐξέδωκε. Τὸ τελευταῖον αὐτοῦ πόνημα ὑπῆρξεν «Epistolae septem variae eruditionis».

(β) Περὶ τοῦ περιωρῆμον τοῦτον Σιδηροῦ Στέμματος (Corona

ferrea) ἀπαραιμίλλου κρίσεως καὶ ἀδιαφιλονεικῆτως ἐγράφη (α) παρὰ τοῦ πατριάρχου τῶν ποτε καθ' ἡμᾶς φιλολόγων, ὡστ' ἐθαυμάσθη παρ' ὅλων τῶν σοφῶν τῆς ἐποχῆς.

Τὴν ἐπιστολιμαίαν ταύτην διατριβὴν ἐπηκολούθησαν οἱ βίοι Ἀνακρέοντος (β) καὶ Αἰτυλλοῦ καὶ τινὰ ἄλλα δοκίμια ἅτινα ἐδημο-

ferrea) δυνάμεθα τὰ δάσωμεν τὰς δε τὰς πληροφορίας, παρατρέχοντες μεθώδη τινα περὶ τοῦτον ἀφήγησιν.

Ὅτε ὁ Λοῦξ τοῦ Ταυρίου Ἀξιλοῦλφος ἐνυμφεῦθη τὴν Βασιλίδα τῶν Λομβαρδῶν Θεοδολίνδα (591), αὕτη τῷ ἐδωρησάτο τὸ Στέμμα ἐκεῖνο ὅπερ ἔμελλε τὰ καταστῆ τοσοῦτω περίφημον ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῆς Ἰταλίας. Τὸ Στέμμα τοῦτο συνίσταται ἐξ εὐφρείας ταιρίας τεσσάρων περιπυ δακτύλων, κεκοσμημένης ὑπὸ πολιτῶν λίθων ἔχει δὲ σχῆμα ἀρχαίου διαδήματος περιβαλλομένου ἐνδοθεν ὑπὸ σιδηρᾶς ταιρίας, ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας Θεοδολίνδας καὶ ἐπὶ τῆς Αὐστριακῆς κυριαρχίας, τὸ Στέμμα τοῦτο διετηρεῖτο πάντοτε ἐν τῷ θησαυρῷ Μόρζα. Οὕτως, Κάρολος ὁ Μέγας ἔλαβεν αὐτὸ ἀπὸ τοῦ Πάπα Ἀδριανοῦ τοῦ Α'. (1452), μεθ' ὃ μετηρέθη εἰς Ρώμην διὰ τὴν στέψιν Φρειδερίκου τοῦ Α', καὶ κατὰ τὸ 1530 ἀπεστάλη εἰς Βολωρίας διὰ τὴν στέψιν Καρόλου τοῦ Β'. Τῇ 26.ῃ Μαΐου 1805 Ναπολέων ὁ Α' συνήρωσε μετὰ τοῦ Ἀυτοκρατορικοῦ Στέμματος, τέλος δὲ κατὰ τὴν ἐνῶσιν τῆς Ἐρετίας μετὰ τοῦ ἄλλου Βασιλείου τῆς Ἰταλίας τὸ Στέμμα τοῦτο ἐρεχειρίσθη τῷ Βικτωρι Ἐμμανουὴλ ὑπὸ τοῦ Στρατηγοῦ Μεραβρία.

(α) Τούτοις μαρτυροὶ καὶ ὁ διόσημος ἱστοριογράφος Φρειδερίκος ὁ Hurter ἐν τῷ βίῳ Πάπα Ἰρροκετίου τοῦ Γ' καὶ τῶν συγχρόνων αὐτοῦ, διὰ τῶν ἐξῆς: Andrea Mustoxidi Greco di Coreira ha provato in modo incontrastabile l'origine Greca dei quattro cavalli nello scritto: «Sui quattro cavalli della Basilica di S. Marco in Venezia» (T. I. pag. 310 not. 499) καὶ ἀλλοχοῦ: E la lettera di A. Mustoxidi sui quattro cavalli di Venezia che mi è andata a sangue (G. M. Pajatti).

**ΙΑΚΩΒΟΣ ΜΟΡΕΛΛΗΣ** οὗτος βίος τοῦ Ἀνακρέοντος ἐργαίε πρὸ  
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ  
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

σειύθησαν ἐν Μεδιολάνοις τῷ 1821 ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν: «Prose varie del Cav. A. Mustoxidi con aggiunte di alcuni versi».

Περὶ τὸν χρόνον τοῦτον ἀφιερῶ αὐτῷ ὁ Σουτζίνης ἰδίαν μετὰ-

πολλῶν ἐτῶν ὑπὸ τοῦ πρυτάνεως τῶν παρ' ἡμῖν φιλολόγων Ἀνδρέου τοῦ Μουστοξίδου ὃς ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας πᾶσαν καταβαλὼν σπουδὴν ὑπὲρ τῆς εὐκλείας τοῦ Ἑλληνικοῦ ὀνόματος καὶ τὸ ἡμέτερον ἔθνος ἐτίμησε καὶ τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν φιλολογίαν τῶν Ἰταλῶν ἐπλούτισε διὰ πολλῶν καὶ πλείστου λόγου ἁξίων ἔργων ἐν οἷς θέσιν οὐκ εὐκαταφρόνητοι κατέχουσιν αἱ ἐν τῷ Ἑλληνομνημονίῳ καὶ ἀλλαχοῦ βιογραφίαι.

Τὸ μικρὸν ἀλλὰ σοφώτατον τοῦτο πόνημα τοῦ ἡμετέρου συμπολίτου ἀγνωστοῦ ἤδη τοῖς πλείστοις τῶν καθ' ἡμᾶς Ἑλλήνων φιλολόγων, ἔνεκεν βεβαίως καὶ τῆς σπάνεως εἰς ἡμῶν συνήθως περιπίπτουσι τὰ τοιαῦτα σπουδαῖα συγγράμματα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν περὶ τὴν Ἰταλικὴν ἀμεριμνησίαν τῆς παρούσης γενεᾶς, ἀναγκαῖον ἐνομίσαμεν νὰ μεταφέρωμεν, λέγει ὁ Κορωνάιος, ἴσα καὶ ὑπὸ τῶν ὁμογενῶν δεόντως ἐκτιμηθῆ ἔργον πρὸς ὃ οἱ Ἰταλοὶ καὶ ἐπαίρων καὶ ἐκδόσεω δαψιλεῖς ἐγένοντο. Καὶ παραλείπομεν μὲν, χάριτι βραχυλογίας, τῶν τε ἐπαρειαλημμένων τούτων ἐκδόσεω τὴν ἀπαρίθμησιν καὶ τῶν ἐπιόντων τὴν ἀντιγραφὴν ὧν εἰς καὶ ὁ τοῦ Θωμαζαίου, ἀναγκαῖον ὅμως νὰ παραθέσωμεν ἐν ταῦθα τὴν ἐπίκρισιν ἀνδρὸς λογίου καὶ ἐνθέρμου ζηλωτοῦ τῆς πατρῴου δόξης. Ὁ καθηγητὴς Αἰμίλιος Τυπάλδος ὁ Κεφαλληνὸς ἐν τινι σημειώσει τῆς πρὸς τὸν Μουστοξίδην ἀφιερωθείσης Ἰταλικῆς μεταγλωττίσεως τοῦ Σχοιγίου (Storia della letteratura Greca T. II. p. 217), συμπληρῶν τὰ ὑπὸ τοῦ Πρώσου φιλολόγου λεχθέντα περὶ τοῦ Ἀνακρέοντος φθέ πως ἀποφαίνεται περὶ τῆς ἀρὰ χεῖρας βιβλιοθήκης. Ὁ Ἀθηναῖος, ἔγραψε τὸν βίον τοῦ Ἀνακρέοντος, εἴτε ὑπὸ τοῦ χρόνου ἀρπαγέντος, ἢ ὑπὸ τῆς λήθης καὶ τοῦ κοριοτοῦ βιβλιοθήκης τινὸς καλυπτομένου, ἢ ἀπώλεια ὅμως αὐτῆ, καὶ τοι βαρυντάτη, ἥττω ἐπαισθητὴ καθίσταται μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Μουστοξίδου συγγραφεῖσαν βιβλιογραφίαν. Πολλοὶ τῶν νεωτέρων, ὧν τὰ ὀνόματα παρατρέχοντες, ἀναφέρουσι τὸν ἀρχαιότερον καὶ τὸν ἀξιό-

φρασιν τῶν κατὰ Παῦλον καὶ Βιργίνιαν (α). Μικρὸν ὕστερον ἐδημοσίευσεν σύγγραμμα ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν: «Exposé des faits qui

sur, τοσοῦτω περὶ τοῦ Ἀνακρέοντος ἠσχολήθησαν ὥστε οὐδὲν κατὰ τὸ φαιρόμενον ἐπιπλέον ἐλλείπετο. Ἄλλ' ἔλθωμ ἐἰς τὸ μέσον ὁ Μουστοξίδης, καὶ ὑπὸ τῆς ἀγχιτοίας αὐτοῦ καὶ τῆς πολυμαθείας καθοδηγούμενος, κατέδειξεν εἰς ἡμῶν ἐπέπεσαν πλάνην οἱ πρὸ αὐτοῦ, καὶ εὐφροσύνας μὲν παρατηρήσεις ἐξηγεῖται εἰς τὰ μᾶλλον ἐνδιαφέροντα κεφάλαια τοῦ βίου τοῦ Ἀνακρέοντος, τὰ δ' ἐπιχειρήματα αὐτοῦ ἐνίσχυσε τῇ ἀυθεντίᾳ τῶν διασημοτέρων συγγραφέων μετὰ πολλῆς δὲ τῆς περισκέψεως ἐκλέξας πᾶρθ' ὅσα περὶ τοῦ μελωδοῦ τούτου ἐγράφησαν, ἐχώρισεν τὴν ἀλήθειαν ἀπὸ τοῦ ψεύδους, προσέθηκεν ὅτι οἱ ἄλλοι παρέλιπον καὶ ἐκάλουν ἐνιαχοῦ τὴν ἀφήγησιν του δι' ἐκλεκτῶν παρεκδόσεων, πρὸς πλείονα ἄετι τοῦ ἀρτικειμένου διαφώτισιν, οὐδ' ἐπιλήσμων ἐγένετο τοῦ ἀποκαλύψαι ἐν εὐθέτω χρόνῳ τὴν πρὸς τὴν Πατρίδα εὐσέβειάν του, «pro qua, λέγει ὁ Τουλλίος, quis homo dubitet mortem oppetere, si ea sit profuturus?» Τί δ' εἴπωμεν περὶ τοῦ ἔργου δι' οὗ ὁ Μουστοξίδης ἐρέδωσε τὰς εἰς αὐτοῦ ἰδέας; Φαίνεται ὅτι αἱ χάριτες ἐξορίστοι ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἀπὸ τῆς Ἑλλ. χώρας ἐκάθισαν ἐπὶ τοῦ καλῆμον τοῦ συγγραφέως τούτου, ὃς, εἰ καὶ ξένος εἰς τὸ ὠραιότατον τῶν Ἰταλῶν ἰδίωμα, οὐχ' ἥττω ἔγραψεν ἰταλικῶτατα.

(α) Dedicà di Virgilio Soncini della sua traduzione di Paolo e Virginia. Al Cav. A. Mustoxidi Milano.

Ὁ Βιργίνιος Σουτζίνης μεταφράσας εἰς τὴν Ἰταλικὴν τὸ ὑπὸ τοῦ Bernardin de S. Pierre συντεθειτὸν ἔργο μνησιδόρημα περὶ τῶν κατὰ Παῦλον καὶ Βιργίνιαν, ἀφιέρῳ τὴν μετάφρασιν τῷ Μουστοξίδῃ οὕτως λέγων: Io conclusi che non tal romanzo non doveva essere raccomandato a niuno più convenevolmente che a Voi poichè, in nessuna persona io vidi mai tanta semplicità di costumi, tanta non curanza delle ricchezze e del pasto e tanto amor di Patria, quanto ho veduto in Voi, onde mi sarà sempre dolce ed onore-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ  
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

»ent précédés et suivis la cession de Parga» περιέχον τὰς ἀ-  
ξιοδακρύτους σκηνὰς τῆς ἐξανδραποδισθείσης ἐκείνης πόλεως, περὶ  
τὴν ἐποχὴν δὲ ταύτην ἔλαβε παρὰ τοῦ Βασιλέως τῆς Ἀγγλίας τὸ  
παράσημον τοῦ Τάγματος τῶν Ἁγίων Μιχαὴλ καὶ Γεωργίου.

Διατρίβων ὁ Α. Μουστοξυδῆς ἐν τῷ Λομβαρδοβενετικῷ Βασι-  
λεῖφ μετήνεγκεν εἰς τὴν Ἱταλικὴν τὸ πόνημα τοῦ Ἑλληνος Ἱστο-  
ρικοῦ Ἡροδότου (α), ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν ἠδυνήθη νὰ περαιώσῃ τὸ  
ἔργον, ἀφείς μετὰ θάνατον ἀνεκδότους τὰς εἰς τὸ ἔννατον βιβλίον  
ὑπαγομένας σημειώσεις καὶ τὰς δύο χρονολογικὰς τοῦ συγγραφέως  
διατριβάς.

Ἄλλ' ἤδη ἀνέτελλεν ἡ ἡὼς τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν ἀναγεννήσεως,  
καὶ ὁ χρόνος ἐπληροῦτο ὑπὸ τοῦ διέποντος τὰς τύχας τῶν Ἐθνῶν  
διὰ τῆς ἐπανάστασεως τοῦ 1821, ἣν ὁ Μουστοξυδῆς, ὡσεὶ ἄλλος  
Φεραῖος, ἐμφοροῦμενος ἀγίου πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ἔρωτος, ἐξύμνει δι'  
ῥαίων Ἱταλικῶν στίχων (β), πληροφορῶν σύναμα τὴν κραταίαν  
Εὐρώπην περὶ τῶν κατὰ θάλασσαν κυρίως ἡρωϊσμῶν τῶν ἡμετέρων,

(α) Dal Tomo X. Viaggio di Anacarsi. Traduzione I-  
taliana. Venezia. Veggasi ancor Erodoto Illustrato dal Cav.  
A. Mustoxidi Corcirese (T. I. p. 231), traduzione somma-  
mente pregiata per l' esata interpretazione del testo e per  
le dottissime ed utilissime note. Ci duole di non poter  
fare qui che un semplice cenno, poichè troppo lungo sareb-  
be l' annoverare i meriti dell' autore resosi ormai cele-  
bre per queste e per altre sue eccellenti opere, e da tutti  
carissimo nonchè alla sua Nazione per la profonda dottri-  
na e finissima critica, e per le eminenti virtù che lo dis-  
tinguono.

(β) Περὶ τῶν στίχων τούτων τὸ ἐν Ἱταλίᾳ ἐκδιδόμενον πε-  
ριοδικὸν σύγγραμμα αἰ' Ἀυθενίρε» ἐπάγει: Per le stesse  
nozze Andrea Mustoxidi oltre Monti, altro favorito delle  
Muse concittadino di Omero e di Anacreonte, dettò bellis-  
simi versi con i quali sommamente ci piace ornare que-  
ste pagine; sembrano essi ispirati più dal cuore che dall'  
ingegno e, mentre è lieto e festivo il canto, dolce melan-

διὰ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδιδομένου Γαλλιστὶ περιοδικοῦ συγγράμμα-  
τος «Precis de l' operatiou de la flotte Greque durant la  
»révolution de 1821 — 1822».

Περὶ τὸν χρόνον τοῦτον ὁ Πετρετίνης εὐπατρίδης Κερκυραῖος ἀ-  
φιεροῖ αὐτῷ ἰδίαν μετάφρασιν τοῦ ὑπὸ Ἰουλιανοῦ τοῦ Αὐτοκράτο-  
ρος συγγραφέντος συγγράμματος (α).

Ἐγραψε πρὸς τοὺς ἄλλοις διὰ τὴν συλλογὴν τῶν Ἑλλήνων ἱστο-  
ρικῶν τοῦ Σονζονίου παραρτήματι εἰς τὴν Ἱστορίαν Ἡρακλείου  
τοῦ Ποντικῆ καὶ παρατηρήσεις τινὰς περὶ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσ-  
σης ἐν τῇ τῆς Φλωρεντίας Ἀνθολογίᾳ, βραδύτερον δὲ διὰ ἡρωϊκο-  
κωμικοῦ ποιήματος τὸν βίον τοῦ Αἰσώπου ὃν ὡς ἄριστα μετήνεγκεν  
εἰς τὴν ἡμετέραν καθωμιλημένην ὁ γνωστός ἐν λογίοις παρ' ἡμῖν  
Ἰωάννης ὁ Βερβιτζιώτης (β).

Ἄλλὰ, μὴ καὶ αὐτοὶ ἄρα οἱ ἐν τοῖς γράμμασι τὰ πρῶτα φέροντες  
Ἱταλοὶ μεθ' ὧν ἐπὶ τσαῦτα ἔτη διητᾶτο ἐν τε τοῖς Πανεπιστη-  
μίοις καὶ ταῖς Ἀκαδημαῖαις δὲν ἀναφέρουσι τι περὶ Μουστοξυδῆ;  
Ἐκτὸς τῶν μνησθέντων καὶ ὁ Ἰωσήφ Cechio διαλαμβάνων περὶ  
τῆς ὑπὸ τοῦ Μόντη γενομένης μεταφράσεως τῶν ποιημάτων τοῦ  
Ὁμήρου, ἀποδίδει τῷ Μουστοξυδῆ κατὰ τὸ πλεῖστον τὴν ἀρίστην

conia spira da' suoi versi per cui l' anima si sente soa-  
vemente commossa.

Il santo amore di Patria, la rimembranza delle passa-  
te e delle presenti sue sventure, l' affetto filiale coll' ac-  
cento della passione sono questi gli accenti dei quali sep-  
pe giovarsi il Cavaliere Mustoxidi onde ornare il suo  
poema. Saranno quei componimenti tenuti sempre in  
pregio quali bellissimi fiori dell' italiano Parnaso, e se-  
guiranno durevolmente l' epoca d' un illustre imeneo.

(α) Opere scelte di Giuliano Imperatore per la prima  
volta volgarizzate da S. Petretini Corcirese. Milano 1822.

(β) Vita di Esopo scritta da A. Mustoxidi e volgarizzata  
in Greco da Giov. Verviziotti Corcirese. Osserv. Triestino.



τοῦ ἔργου ἐκδοσιν (α), καὶ ἀλλαχοῦ αὐτὸς ὁ Μόντης μεγάλως τὸν ἡμέτερον Μουστοξύδην ἐπαινεῖ διὰ τὴν ἐρμηνηϊαν ἣν τῷ δίδει διαφόρων λέξεων. Ἐν ἔτει 1829 προσκληθεὶς παρὰ τοῦ ἀοιδήμου Κυβερνήτου Κόμητος Α. Καποδιστρίου μετέβη εἰς τὴν ἀπελευθερωθεῖσαν Ἑλλάδα ἐνθα ἀνέλαβε τὴν διοργάνωσιν τῶν ἐν Αἰγίνῃ δημοσίων Ἐκπαιδευτηρίων, πρὸς δὲ καὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος «Ἡ Αἰγιναιία» καὶ τῆς ἐφημερίδος «Ἑλληνικὸς Ταχυδρόμος».

Ἄλλ' ὁ μεγαλεπήβολος τῆς Κερκύρας γόνος Ἰωάννης ὁ Καποδίστριας, ὁ πολιτικὸς οὗτος ἀστὴρ τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος, πίπτει ὑπὸ τὴν θανατηφόρον πνοὴν τῶν ἐμφυλίων σπαραγμῶν . . . , ὁ δὲ Μουστοξύδης στερηθεὶς τοῦ πολυτίμου φίλου, ἐπανακάμπτει εἰς Κέρκυραν ὑπὸ τὴν Ἀγγλικὴν προστασίαν τότε διατελοῦσαν, ἀκολουθήσας δ' ἐπὶ τινα ἔτη τὸν πολιτικὸν βίον, διέπρεψεν ἐν αὐτῷ ἐπ' ἄκρῳ πατριωτισμῷ καὶ πολιτικῇ ἱκανότητι.

Διεθλὼν καὶ τὸν βραχὺν τοῦτον πολιτικὸν βίον ἐπέδωκε καὶ αὐθὶς εἰς τοὺς φιλολογικοὺς ἀγῶνας, ἐκδίδων σὺν τοῖς ἄλλοις κατὰ τὰ ἔτη 1843—47 τὸν πολῦτιμον «Ἑλληνομνήμονα» ἐν ᾧ κατεχώριζε πολλοὺς θησαυροὺς τοῦ μεσαιωνικοῦ Ἑλληνισμοῦ· πρὸ δὲ τούτου ἔλαβε παρὰ τοῦ Ὁθωνοῦ Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος τὸ χρυσοῦν τοῦ Σωτήρος παράσημον.

Περὶ τὰ μέσα τοῦ 1845 ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἐν Ἑπτανήσῳ ἀρμοστεύοντος Σήτωνος, ἀνηγορεύθη τὸ δεῦτερον Ἱστοριογράφος ἐπίσημος τῆς Ἰονίου Πολιτείας, ἔκτοτε δὲ κατεγίνετο εἰς τὴν συλλογὴν τῶν κειμηλίων τῆς Ἱστορίας τῆς Κερκύρας οἶον χειρογράφων, ἐπιγραφῶν καὶ νομισμάτων εὕρισκομένων ἐν διαφόροις τῆς Ἑσπερίας Ἀρχαίοις καὶ εἰς τὴν κατάταξιν αὐτῶν ἐν ἰδιαιτέρῳ συγγράμματι ὅπερ ἤρχισεν, ἀλλὰ δυστυχῶς κατέλιπεν ἡμιτελὲς ἐκ 50 περίπου τυπογραφικῶν φύλλων ἀποτελούμενον.

(α) G. Cechio. Vita di U. Foscolo. Monti quando cominciò a tradurre Omero, poco o nulla sapeva di Greco, e se non fossero le tante traduzioni Latine e Francesi e l'ajuto che ricevette da A. Mustoxidi Corcirese che soleva chiamare il suo piccolo Plutarco. . . .

Περὶ τὴν δύσιν τοῦ βίου ὁ Μουστοξύδης ἀναδείκνυται τὸ τελευταῖον Ἀρχων τῆς ἐν Ἑπτανήσῳ δημ. Ἐκπαιδεύσεως μεθ' ὃ πλήρης ἡμερῶν ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τῇ 17.ῃ Ἰουλίου 1860.

Ἐπὶ τοῦ νεκροῦ αὐτοῦ, κατ' ἐντολὴν τῆς Γερουσίας, ὁ Π. Βράβλας, ἕτερος ἀγλαὸς βλαστὸς τῆς Ἑλλ. χώρας, ἀπήγγειλε τὸν ἐπικήδειον λόγον.

Τοιοῦτος, φίλε ἀναγνώστα, ὁ φιλολογικὸς βίος τοῦ ἡμετέρου συμπολίτου Ἀνδρέου τοῦ Μουστοξύδου, ὃς κατὰ τὸν σοφὸν Βράβιλα πολλοὺς μὲν μετ' αὐτὸν εἶχεν, οὐδένα δὲ πρὸ αὐτοῦ.



Ι Α Κ Ω Β Α Τ Ε Ι Ο Σ  
 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ  
 ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ  
 ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ  
 ΠΛΕΘΡΟΝ ΠΗΤΟΛΛΥΣ  
 ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ  
 ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ



**ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ**  
**ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ**  
**ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ**

ΑΙ. 52 21 0029



**ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ**  
**ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ**  
**ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ**

*ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡΑΧΜΗΣ*



**ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ**  
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ  
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ